

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 153/05-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. mája 2005 predbežne prerokoval sťažnosť M. K., bytom K, zastúpenej advokátom JUDr. Z. K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 17/00, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. K. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2005 doručená sťažnosť M. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 17/00.

Sťažovateľka požaduje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie uvedených článkov ústavy a dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní, prikázal krajskému súdu konať v predmetnom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk.

Zo sťažnosti vyplýva, že „V roku 1998 začalo trestné stíhanie a bolo vznesené obvinenie pre pokračujúci trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 ods. 3 písm. b) Tr. zákona obvinenému R. K. Počas vyšetrovania som ako poškodená uplatnila voči obvinenému nárok na náhradu škody, ktorá mi vznikla tak, že obv. R. K. dňa 22. 5. 1998 na základe splnomocnenia M. K., ktorý nemal vedomosť o nelegálnom pôvode vozidla zn. AUDI 80 2.0 E AVANT červenej farby previedol na Okresnom dopravnom inšpektoráte OR PZ Košice-okolie dňa 22. 5. 1998 na mňa M. K. využijúc moju nevedomosť o nelegálnom pôvode vozidla, a predal mi toto vozidlo za sumu 300.000.- Sk.

Dňa 30. 5. 2000 krajský prokurátor v Košiciach pod č. k. 2 Kv 70/98-76 podal na obvineného obžalobu. Obžaloba bola Krajským súdom v Košiciach prijatá pod spisovou značkou 1 T 17/00 dňa 16. 6. 2000. (...)

Krajský súd v Košiciach na dobu od 5. do 13. novembra 2001 vytýčil vo veci hlavné pojednávanie.“

Sťažovateľka ďalej uviedla, že krajský súd od novembra 2001 vo veci nekonal a podľa jej zistení bola táto trestná vec medzičasom pridelená inému sudcovi, ktorý termín ďalšieho hlavného pojednávania dosiaľ nenariadil. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka poukazuje na to, že od podania obžaloby uplynulo už „... päť rokov a v dôsledku nečinnosti súdu môj nárok na náhradu škody voči obžalovanému sa stáva len hypotetický, nakoľko jeho majetkové pomery môžu byť plynutím času značne znehodnotené a škoda, ktorá mi bola spôsobená v sume 300.000,- Sk môže byť v konečnom dôsledku len vysúdenou sumou

bez reálneho naplnenia. Moja finančná situácia nie je taká, aby som mohla pominúť škodu, ktorá mi vznikla, nakoľko mám s manželom maloleté deti, a obžalovanému vyplatená suma mi výrazne chýba a musela som ju kompenzovať pôžičkami od svojich príbuzných, ktorým som zaviazaná ich vrátiť“.

Na základe uvedeného sťažovateľka zastáva názor, že v označenom konaní dochádza nečinnosťou súdu k porušovaniu jej základného práva vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ sťažovateľka uviedla, že krajský súd od novembra 2001 v napadnutom konaní nekonal, ústavný súd na krajskom súde zistil, že tomu tak nie je. Vo veci sa uskutočnilo ďalšie hlavné pojednávanie 18. júna 2002, ktoré bolo odročené za účelom predvolania svedkov. Nasledujúce hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 16. septembra 2002 a bolo odročené na 17. október 2002. Termín tohto hlavného pojednávania však bol zrušený, pretože zákonný sudca prestal byť sudcom krajského súdu. Termín ďalšieho hlavného pojednávania nariadeného na 14. jún 2004 bol zrušený z dôvodu práceneschopnosti obžalovaného. Dosiaľ ostatný úkon vo veci bol urobený 12. mája 2005, keď bolo nariadené hlavné pojednávanie na 7. jún 2005.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04).

Účelom, podstatou a zmyslom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci. Ťažiskovým pojmom a komponentom tohto základného práva je to, že jeho ochrana sa uplatňuje vo veci účastníka, v jeho záležitosti. Súčasne je ústavný súd toho názoru, že uplatnenie tohto základného práva je spojené len s takou vecou (záležitosťou) účastníka konania pred súdom alebo iným orgánom právnej ochrany, ktorej

prejednanie a rozhodnutie je zahrnuté do účelu procesného poriadku, ktorý upravuje postup orgánu verejnej moci pri prejednaní veci účastníka (m. m. IV. ÚS 166/03).

Vecou samou v posudzovanom konaní, v ktorom podľa sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, je trestné stíhanie inej osoby, než je sťažovateľka, ktorá má v tomto konaní postavenie poškodenej. Trestné stíhanie sa vykonáva podľa ustanovenia § 1 ods. 1 prvej vety Trestného poriadku, ktorého účelom je upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní. Iný účel Trestného poriadku nie je výslovne vyjadrený, a preto je vecou samou v trestnom konaní zistenie trestných činov a spravodlivé potrestanie ich páchatel'ov. Podľa § 2 ods. 4 a 5 Trestného poriadku ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou. Orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav veci, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie.

Z uvedeného vyplýva, že zákonným účelom postupu orgánov činných v trestnom konaní nie je prejednanie, rozhodovanie a rozhodnutie o nároku poškodeného, ktorý má súkromnoprávnu povahu. Možnosť uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní nie je preto v tomto konaní vecou samou v takom zmysle, ako to je uvedené v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. To platí aj pre čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý ustanovuje o „jeho záležitosti“, čo je synonymum pre jeho vec podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (IV. ÚS 92/04, mutatis mutandis aj IV. ÚS 4/02, IV. ÚS 166/03).

Z citovaných rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že vzhľadom na účel trestného konania, jeho predmet a základné zásady, na ktorých spočíva dosahovanie tohto účelu, treba považovať za vylúčený záver, podľa ktorého by poškodený mal právo na to, aby jeho vec – nárok na náhradu škody v adhéznom konaní – bola prerokovaná bez zbytočných prietáhov v trestnom konaní. Prípustnosť uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní nie je dôvodom na záver o tom, že v trestnom konaní sa stáva vecou samou nárok poškodeného.

Táto možnosť je totiž iba určitým zvýhodnením poškodeného, ktorý za splnenia zákonných podmienok, a ak to nebráni účelu trestného konania, môže dosiahnuť uspokojenie svojho súkromnoprávneho nároku aj v trestnom konaní (mutatis mutandis IV. ÚS 92/04).

Ústavný súd v súvislosti s možnosťami poškodeného domáhať sa v trestnom konaní svojho práva spôsobom uvedeným v čl. 48 ods. 2 ústavy pripustil v niektorých smeroch možnosť obmedzenia jednotlivých subjektov práv trestného konania vrátane poškodeného, a to so zreteľom na účel Trestného poriadku (§ 1) a základné zásady trestného konania (§ 2) v rámci vyvažovania stretávajúcich sa záujmov a tiež s prihliadnutím na rozdelenie procesných funkcií na hlavné (obžaloba, obhajoba a rozhodovanie veci) a vedľajšie (náhrada škody a zhabanie veci), čo sa prejavuje napríklad v prípade, ak je poškodený odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na konanie o občianskoprávných veciach (§ 229 Trestného poriadku). Obmedzenie základného práva poškodeného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy však neznamená zásah do jeho podstaty, pretože poškodený môže toto základné právo realizovať v konaní pred súdom podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) (m. m. III. ÚS 8/00).

V dôsledku zákonnej možnosti odkázať poškodeného na konanie vo veciach občianskoprávných nie je preto možné uvažovať o priznaní základného práva na prerokovanie jeho nároku na náhradu škody bez zbytočných prietáhov v adhéznom konaní v takom rozsahu, ako prináleží účastníkovi konania v občianskoprávnom konaní, a to najmä v prípade, že by jeho realizácia presiahla potreby trestného konania.

Sťažovateľka má v prípade odstránenia zákonnej prekážky litispendencie (§ 83 OSP) k dispozícii iný účinný prostriedok ochrany v konaní pred občianskoprávnym súdom podľa § 79 ods. 1 OSP.

Podľa názoru ústavného súdu je žalobu o náhradu škody potrebné kvalifikovať ako účinný právny prostriedok ochrany práv a slobôd poškodenej s tým, že takáto žaloba vymedzuje v občianskom sporovom konaní jej nárok na náhradu škody už ako jej vec, vo vzťahu ku ktorej už má (na rozdiel, keď uplatnila právo na náhradu škody v adhéznom

konaní) zaručené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (čl. 48 ods. 2 ústavy).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol po predbežnom prerokovaní s'ťažnosti tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2005